EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 20. 5. 2015
COM(2015) 205 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

o povinnom označovaní krajiny pôvodu alebo miesta pôvodu pre mlieko, mlieko, ktoré sa používa ako zložka v mliečnych výrobkoch, a iné druhy mäsa ako hovädzie, bravčové, ovčie, kozie a hydinové mäso

1. ÚVOD

Nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1169/2011 o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom[1] sa zavádza súbor ustanovení o označovaní pôvodu potravín.

Konkrétne v článku 26 ods. 5 a 6 nariadenia o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom sa od Komisie požaduje predloženie viacerých správ Európskemu parlamentu a Rade o možnom rozšírení povinného označovania pôvodu na iné potraviny. Prvá správa o povinnom označovaní pôvodu mäsa, ktoré sa používa ako zložka v balených potravinách, bola prijatá 17. decembra 2013[2].

Touto správou sa plní povinnosť Komisie predložiť Európskemu parlamentu a Rade do 13. decembra 2014 správy o povinnom označovaní krajiny pôvodu alebo miesta pôvodu pre mlieko, mlieko, ktoré sa používa ako zložka v mliečnych výrobkoch, a iné druhy mäsa ako hovädzie, bravčové, ovčie, kozie a hydinové mäso. Z hľadiska rozsahu tejto správy sa mlieko a mliečne výrobky považujú za výrobky vymedzené v časti III prílohy VII k nariadeniu (EÚ) č. 1308/2013. Ide o čerstvé a mrazené mäso z koní, králikov, zo sobov a jeleňov, zo zveri z farmových chovov a voľne žijúcej zveri, ako aj z vtákov iných ako kury, moriaky, kačky, husi a perličky.

Ako sa uvádza v článku 26 ods. 7 nariadenia o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom, v tejto správe sa berie do úvahy:

– potreba spotrebiteľa byť informovaný,

– uskutočniteľnosť poskytovania povinného označovania krajiny pôvodu alebo miesta pôvodu pre rôzne výrobky a

– analýza nákladov a prínosov zavedenia takýchto požiadaviek na prevádzkovateľov potravinárskych podnikov, ako aj na verejné správy, a ich vplyv na vnútorný trh a medzinárodný obchod.

S cieľom starostlivo posúdiť povinné označovanie pôvodu potravín, na ktoré sa vzťahuje táto správa, útvary Komisie poverili nezávislého konzultanta, aby uskutočnil prieskum[3] (ďalej len „štúdia“) s cieľom analyzovať vplyv rôznych scenárov označovania. Jeho hlavné zistenia sú uvedené v tejto správe. Dobrovoľné alebo povinné označovanie pôvodu bolo hodnotené v 9 členských štátoch, pokiaľ ide o konzumné mlieko a výrobky, ktoré používajú mlieko ako zložku, ako sú syr, jogurt atď., a v hlavných producentských krajinách pre konské mäso, králičie mäso a mäso z diviny.

2. POVINNÉ A DOBROVOĽNÉ OZNAČOVANIE PÔVODU

Existujú pravidlá povinného označovania pôvodu rôznych výrobkov, ako je med[4], ovocie a zelenina[5], nespracované ryby[6], hovädzie mäso[7], olivový olej[8], víno[9],

---

1 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1169/2011 z 25. októbra 2011 o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom, ktorým sa menia a dopĺňajú nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1924/2006 a (ES) č. 1925/2006 a ktorým sa zrušuje smernica Komisie 87/250/EHS, smernica Rady 90/496/EHS, smernica Komisie 1999/10/ES, smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/13/ES, smernice Komisie 2002/67/ES a 2008/5/ES a nariadenie Komisie (ES) č. 608/2004, (Ú. v. EÚ L 304, 22.11.2011, s. 18).

2 COM(2013) 755, 17. 12. 2013.

3 http://ec.europa.eu/agriculture/external-studies/index_en.htm

4 Smernica Rady 2001/110/ES o mede (Ú. v. EÚ L 164, 3.6.2014, s. 1).

vajcia[10], dovezená hydina[11] a liehoviny[12]. Ako sa stanovuje v nariadení o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom, Komisia prijala podrobné pravidlá týkajúce sa povinného označovania pôvodu pre čerstvé, chladené a mrazené mäso z ošípaných, oviec, kôz a hydiny[13]. Tieto pravidlá vyžadujú povinné označenie krajiny, kde bolo zviera chované podstatnú časť svojho života spolu s označením krajiny zabitia. Nové požiadavky sa uplatňujú od 1. apríla 2015 na balené mäso, ale členské štáty sa môžu rozhodnúť rozšíriť ich aj na nebalené mäso.

Aj keď podrobné údaje na posúdenie podielu na trhu potravinových výrobkov, ktoré sú súčasťou dobrovoľných systémov označovania potravín, nie sú k dispozícii, z existujúcich zoznamov vyplýva, že odvetvia mlieka a mäsa sú v systémoch označovania potravín relatívne viac pokryté. Mliečne a mäsové výrobky predávané na trhu EÚ sú už dobrovoľne označované, buď prostredníctvom systému EÚ (CHOP, CHZO alebo ZTŠ[14]) alebo prostredníctvom súkromných alebo verejných organizácií (ako napr. skupina prevádzkovateľov, maloobchodní predajcovia, mimovládne organizácie alebo verejné orgány). Takéto označovanie sa zvyčajne vzťahuje na členský štát alebo nižšiu geografickú úroveň (región). Kritériá použité v týchto dobrovoľných systémoch na prepojenie určitých atribútov so zemepisným pôvodom sa môžu výrazne líšiť od prípadu k prípadu.

3. MLIEKO A INÉ DRUHY MÄSA – PREHĽAD ODVETVÍ

3.1. Dodávateľské a spracovateľské reťazce

Mliekarne, bitúnky a spracovateľské podniky sú hlavnými subjektmi odovzdávania informácií o pôvode ďalšej zúčastnenej strane v potravinovom reťazci. Čím vyšší

---

5 Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) č. 543/2011 zo 7. júna 2011, ktorým sa ustanovujú podrobné pravidlá uplatňovania nariadenia Rady (ES) č. 1234/2007, pokiaľ ide o sektory ovocia a zeleniny a spracovaného ovocia a zeleniny (Ú. v. EÚ L 157, 15.6.2011, s. 1).

6 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1379/2013 z 11. decembra 2013 o spoločnej organizácii trhov s produktmi rybolovu a akvakultúry (Ú. v. EÚ L 354, 28.12.2013, s. 1).

7 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1760/2000 zo 17. júla 2000, ktorým sa zriaďuje systém identifikácie a registrácie hovädzieho dobytka, o označovaní hovädzieho mäsa a výrobkov z hovädzieho mäsa (Ú. v. ES L 204, 11.8.2000, s. 1).

8 Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) č. 29/2012 z 13. januára 2012 o obchodných normách na olivový olej (Ú. v. EÚ L 12, 14.1.2012, s. 14).

9 Nariadenie (EÚ) č. 1308/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa vytvára spoločná organizácia trhov s poľnohospodárskymi výrobkami, a ktorým sa zrušujú nariadenia Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 671).

10 Nariadenie Komisie (ES) č. 589/2008 z 23. júna 2008, ktorým sa ustanovujú podrobné pravidlá vykonávania nariadenia Rady (ES) č. 1234/2007 o obchodných normách pre vajcia (Ú. v. EÚ L 163, 24.6.2008, s. 6).

11 Nariadenie Komisie (ES) č. 543/2008 zo 16. júna 2008, ktorým sa zavádzajú podrobné pravidlá uplatňovania nariadenia Rady (ES) č. 1234/2007 o obchodných normách pre hydinové mäso (Ú. v. EÚ L 157, 17.6.2008, s. 46).

12 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 110/2008 z 15. januára 2008 o definovaní, popise, prezentácii, označovaní a ochrane zemepisných označení liehovín a o zrušení nariadenia Rady (EHS) č. 1576/89 (Ú. v. EÚ L 39, 13.2.2008, s. 16).

13 Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) č. 1337/2013 z 13. decembra 2013, ktorým sa stanovujú pravidlá pre uplatňovanie nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1169/2011, pokiaľ ide o uvedenie krajiny pôvodu alebo miesta pôvodu pre čerstvé, chladené a mrazené mäso z ošípaných, oviec, kôz a hydiny (Ú. v. EÚ L 335, 14.12.2013, s. 19).

14 CHOP = chránené označenie pôvodu; CHZO = chránené zemepisné označenie; ZTŠ = zaručená tradičná špecialita.

stupeň vertikálnej integrácie, tým jednoduchšie je zabezpečenie odovzdávania informácií o pôvode v rámci potravinového reťazca. Naopak, čím komplexnejšie a rafinovanejšie je spracovanie, tým sa stáva označovanie pôvodu náročnejšie.

Údaje o štruktúre mliekarenského priemyslu EÚ dostupné z prieskumu vykonaného v októbri až novembri 2009 ukazujú, že malé a stredné podniky, ktoré vyrábajú menej ako 100 000 ton mlieka, predstavujú 81 % spracovateľov mlieka a spracúvajú 28,5 % celkového množstva mlieka. Vo veľkých producentských členských štátoch sa približne 50 % spracovania často sústreďuje do 5 najväčších spoločností. Poľnohospodári sú vo veľkej miere závislí od miestnych spracovateľov vzhľadom na charakter výrobku, ktorý rýchlo podlieha skaze, a neustály tok výroby. Spracovatelia mlieka a mliečnych výrobkov spravidla nakupujú surové mlieko a iné mliečne zložky z viacerých zdrojov a v mliekarňach, ktoré sa nachádzajú v pohraničných regiónoch, je bežné, že v rovnakom zariadení sa spoločne spracúva mlieko z viacerých zdrojov.

Druhy mäsa, na ktoré sa vzťahuje táto správa, väčšinou zahŕňajú aj krátke dodávateľské reťazce často v rámci toho istého členského štátu. Maloobchodníci nakupujú tieto druhy mäsa najmä od obchodníkov na spotových trhoch, na bitúnkoch alebo v rozrábkarňach. Konské mäso môže mať dlhšie dodávateľské reťazce s viacerými zapojenými prevádzkovateľmi a väčším zahraničným obchodom a obchodom v rámci EÚ.

3.2. Spotreba mlieka, mliečnych výrobkov a druhov mäsa, na ktoré sa vzťahuje táto správa

Priemerná spotreba na obyvateľa v EÚ je približne 62 kg pre konzumné mlieko, 17 kg pre syr, 16 kg pre acidofilné mlieko, 5 kg pre smotanu, 4 kg pre maslo a 9 kg pre ostatné výrobky z čerstvého mlieka (Eurostat, 2013).

Trh EÚ s mliekom je pomerne vyspelý a značné zvýšenie spotreby na obyvateľa je pravdepodobné len v členských štátoch, ktoré pristúpili k EÚ v poslednom desaťročí, pričom sa očakáva, že spotreba v „starých“ členských štátoch sa zvýši iba nepatrne.

Spotreba druhov mäsa, na ktoré sa vzťahuje táto správa, predstavuje iba 3 % celkovej spotreby mäsa v EÚ[15], hoci dostupné údaje z členských štátov nie sú vždy aktualizované. Spotreba konského a králičieho mäsa je relevantnejšia v Taliansku, Francúzsku, Španielsku, Belgicku a Holandsku. Divina sa spotrebúva najmä počas poľovníckej sezóny, t. j. od októbra do decembra.

3.3. Výroba a obchod

EÚ je z veľkej časti sebestačná, pokiaľ ide o mlieko a mliečne výrobky, pričom takmer 65 % zozbieraného mlieka je spracovaného na spotrebiteľské výrobky prevažne pre domáci trh. Výroba syra a čerstvých výrobkov predstavuje najdôležitejšie segmenty z hľadiska používania mlieka (53 a 43 mil. ton ekvivalentu mlieka, v uvedenom poradí). Sušené mlieko (odstredené, plnotučné a srvátka) a výroba masla majú relatívne menší objem (12 a 25 mil. ton ekvivalentu mlieka, v uvedenom poradí). Obchod v rámci EÚ v súvislosti s nimi je však významný (1,6 a 0,6 mil. ton, v uvedenom poradí), ale menej významný než v prípade syrov

[15] Posúdenie vplyvu – pracovný dokument útvarov Komisie – povinné označovanie pôvodu nespracovaného bravčového mäsa, hydiny, ovčieho a kozieho mäsa. http://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/ia_carried_out/docs/ia_2013/ia_meat_origin_labelling.pdf

(3,6 mil. ton). Každý rok objemy mierne kolíšu v závislosti od dodávok a trhových podmienok.

Dovoz mliečnych výrobkov je obmedzený na prednostný prístup poskytnutý niektorým tretím krajinám v rámci dvojstranných alebo mnohostranných dohôd, zatiaľ čo vývoz mliečnych výrobkov predstavuje približne 10 % výroby mlieka. Celkovo možno povedať, že EÚ je čistým vývozcom mliečnych výrobkov.

Ročná produkcia iných druhov mäsa, na ktoré sa vzťahuje táto správa, sa odhaduje iba na 2 % celkovej produkcie mäsa EÚ. Králičie mäso, konské mäso a divina predstavujú približne 490, 73 a 131 tisíc ton, v uvedenom poradí (FAO, 2012), zatiaľ čo údaje týkajúce sa produkcie iných druhov mäsa, na ktoré sa vzťahuje táto správa, sú podstatne nižšie. Obchod v rámci EÚ predstavuje takmer 52 tisíc ton konského mäsa a 22 tisíc ton králičieho mäsa, pričom z tretích krajín sa dováža 25 tisíc ton konského mäsa, najmä z Argentíny, USA, Kanady a Mexika, a králičieho mäsa, prevažne z Číny (viac ako 7 tisíc ton). Dovoz zveriny pochádza hlavne z Nového Zélandu.

3.4. Systémy vysledovateľnosti EÚ

Cieľom systému vysledovateľnosti v EÚ pre potravinové výrobky je zaistiť bezpečnosť potravín a nie je nevyhnutne nastavený na prenos informácií o pôvode v rámci potravinového reťazca:

– V rámci bezpečnosti potravín[16] sa vyžaduje zaregistrovať informácie v potravinovom reťazci „jeden krok späť – jeden krok vpred“: prevádzkovatelia potravinárskych podnikov musia vedieť identifikovať podniky, do ktorých sa dodávajú ich výrobky a tie, z ktorých získali svoj materiál. V prípade potravín živočíšneho pôvodu boli zavedené požiadavky na podrobnejšie informácie[17] bez toho, aby sa však vyžadovalo systematické prepojenie na krajinu pôvodu alebo miesto pôvodu použitej suroviny.

– Na označení produktov živočíšneho pôvodu musí byť umiestnená zdravotná alebo identifikačná značka s uvedením poslednej prevádzkarne výroby/spracovania/balenia a členského štátu, v ktorom sa nachádza (článok 5 a oddiel I prílohy II k nariadeniu 853/2004)[18], ale toto sa nemusí týkať pôvodu alebo miesta pôvodu použitej suroviny.

– Hoci identifikačné a registračné systémy pre živé zvieratá existujú, ich fungovanie sa líši v závislosti od druhu zvierat a väčšina z nich nepredstavuje dostatočný základ na získavanie informácií na úplné označovanie pôvodu (narodené/chované/zabité).

– Pokiaľ ide o mäso, na ktoré sa vzťahuje táto správa, jediný prípad, kde existuje systém identifikácie a registrácie živých zvierat, sú koňovité zvieratá (napríklad kone). Koňovité zvieratá musia mať pri pohybe v celej EÚ

[16] Článok 18 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 z 28. Januára 2002, ktorým sa ustanovujú všeobecné zásady a požiadavky potravinového práva, zriaďuje Európsky úrad pre bezpečnosť potravín a stanovujú postupy v záležitostiach bezpečnosti potravín, (Ú. v. ES L 31, 1.2.2002, s. 1).

[17] Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) č. 931/2011 z 19. septembra 2011 o požiadavkách na vysledovateľnosť stanovených nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 v súvislosti s potravinami živočíšneho pôvodu, (Ú. v. EÚ L 242, 20.9.2011, s. 2).

[18] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 853/2004 z 29. apríla 2004, ktorým sa ustanovujú osobitné hygienické predpisy pre potraviny živočíšneho pôvodu (Ú. v. EÚ L 139, 30.4.2004, s. 55).

sprievodný identifikačný doklad alebo pas v súlade s rozhodnutím Komisie 2000/68/ES a nariadením Komisie (ES) č. 504/2008, ktorým sa stanovujú pravidlá identifikácie koňovitých zvierat narodených v Únii alebo dovezených do nej. Tento systém však nezahŕňa povinnú centralizovanú databázu na sledovanie pohybu zvierat. Prebieha práca na posilnení požiadaviek na registráciu a nové požiadavky sa budú uplatňovať od roku 2016[19].

4. POSTOJ SPOTREBITEĽOV K POVINNÉMU OZNAČOVANIU PÔVODU PRE MLIEKO A INÉ DRUHY MÄSA

Podľa prieskumu Eurobarometra z roku 2013[20] väčšina občanov EÚ považuje za potrebné uvádzať pôvod mlieka, či už predávaného alebo používaného ako zložka mliečnych výrobkov (84 %). Podobné percento (88 %) bolo zaznamenané v súvislosti s mäsom, na ktoré sa vzťahuje táto správa. Aj v týchto prípadoch sa však očakávania týkajúce sa presných informácií, ktoré by spotrebitelia radi získali v rámci pojmu „pôvod“, výrazne líšia.

Pokiaľ ide o mlieko a mliečne výrobky, prednosť sa dávala krajine dojenia alebo spracovania, zatiaľ čo miesto, kde bolo zviera chované a zabité, bolo hlavným predmetom záujmu pokiaľ ide o mäso, pričom o informáciu o mieste narodenia bol menší záujem. Informácie na úrovni členského štátu alebo tretej krajiny sa považovali za vhodnejšie než regionálna úroveň alebo „EÚ/mimo EÚ“ úroveň.

Spotrebiteľské prieskumy ukazujú, že pôvod je dôležitým faktorom pri kúpe mlieka, mliečnych a mäsových výrobkov, ale nasleduje až po faktoroch ceny, chuti, dátumu spotreby.

Napriek tomu z väčšiny z nich tiež vyplýva, že existujú veľké rozdiely medzi členskými štátmi, pokiaľ ide o preferencie spotrebiteľov, a rozpor medzi záujmom spotrebiteľov o označovanie pôvodu a ich ochotou platiť za tieto informácie. Preto, aj napriek záujmu spotrebiteľov byť informovaní, nie sú nevyhnutne pripravení platiť vyššiu cenu za výrobky, ktoré tieto informácie poskytujú. Z rôznych metodík vyplýva, že je ťažké odhadnúť reálnu ochotu platiť, a to buď z dôvodu použitia nevhodnej metódy alebo preto, že odpovede spotrebiteľov na prieskumy nie vždy zodpovedajú ich nákupnému správaniu. V prieskume Eurobarometra z roku 2013 len približne polovica spotrebiteľov prejavila ochotu zaplatiť o 1 – 2 % viac za informácie o pôvode výrobkov, na ktoré sa vzťahuje táto správa.

5. MOŽNÉ SCENÁRE A SPÔSOBY OZNAČOVANIA PÔVODU

Pre mlieko a mlieko, ktoré sa používa ako zložka

Skúmajú sa tieto scenáre:

– scenár 1 – *status quo* (dobrovoľné označovanie pôvodu),

– scenár 2 – povinné označovanie pôvodu ako „EÚ/mimo EÚ“ (alebo „krajina EÚ/tretia krajina“),

---

19 Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2015/262 zo 17. februára 2015, ktorým sa v zmysle smerníc Rady 90/427/EHS a 2009/156/ES stanovujú pravidlá týkajúce sa metód identifikácie zvierat čeľade koňovitých (nariadenie o pasoch pre kone), (Ú. v. EÚ L 59, 3.3.2015, s. 1).

20 http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb_special_419_400_fr.htm

– scenár 3 – povinné označovanie pôvodu s uvedením členského štátu alebo tretej krajiny, kde sa mlieko a) nadojilo alebo b) bolo spracované.

Pre druhy mäsa

Skúmajú sa tieto scenáre:

– scenár 4 – *status quo* (dobrovoľné označovanie pôvodu),

– scenár 5 – povinné označovanie pôvodu s uvedením členského štátu alebo tretej krajiny, kde zviera strávilo podstatné obdobie chovu pred zabitím, ako aj miesto zabitia,

– scenár 6 – povinné označovanie pôvodu s uvedením členského štátu alebo tretej krajiny, kde bolo zviera narodené, chované a zabité.

V prípade mäsa voľne žijúcej zveri jediným skúmaným scenárom je označenie miesta lovu.

Navyše, scenár „EÚ/mimo EÚ“ (alebo „EÚ/tretia krajina“) bol vylúčený v prípade mäsa, na ktoré sa vzťahuje rozsah pôsobnosti tejto správy, vzhľadom na obmedzený záujem spotrebiteľov o takýto široký zemepisný rámec potvrdený počas štúdie a štúdie vplyvu týkajúcej sa povinného označovania pôvodu v prípade bravčového mäsa, hydiny, ovčieho a kozieho mäsa[21].

Okrem toho možnosť povinného označovania na regionálnej úrovni v rámci EÚ sa nebrala do úvahy vzhľadom na veľmi vysoké náklady na vykonávanie (ktoré by si vyžadovalo zavedenie podrobnejších systémov vysledovateľnosti a znamenalo by väčšiu segmentáciu dodávateľského reťazca) a neexistuje ani harmonizované právne vymedzenie tejto zemepisnej úrovne v Únii.

6. ANALÝZA VPLYVOV, NÁKLADOV A PRÍNOSOV JEDNOTLIVÝCH SCENÁROV

6.1. Vplyv na správanie spotrebiteľov

Vplyv označovania pôvodu na spotrebiteľov, pokiaľ ide o analýzu nákladov a prínosov, je ťažko odhadnúť. Označovanie pôvodu poskytuje spotrebiteľom dodatočné informácie, aby sa mohli rozhodnúť na základe informácií o potravinách, ktoré si kupujú a konzumujú. Celkovo si označovanie pôvodu spotrebitelia väčšinou spájajú s radom pozitívnych faktorov vrátane kvality.

V scenároch *status quo* s dobrovoľným označovaním pôvodu by rozsah poskytnutých informácií o pôvode výrobku závisel od požiadaviek spotrebiteľov. Ako také by to plne neuspokojilo záujem spotrebiteľov o systematické informácie o pôvode, ale bolo by to viac v súlade s obmedzenou ochotou spotrebiteľov platiť za povinné informácie o pôvode.

Keď sa prevádzkovatelia dobrovoľne rozhodnú poskytovať informácie o pôvode na označení, prezentuje sa to ako zvýšená pridaná hodnota výrobku a ovplyvňuje to nákupné správanie tých spotrebiteľov, pre ktorých sú tieto informácie dôležité.

Pre mlieko a mlieko, ktoré sa používa ako zložka

Scenáre s povinným označovaním pôvodu buď „EÚ/mimo EÚ“ alebo „ členský štát“ by systematicky poskytovali spotrebiteľom informácie o pôvode.

[21] http://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/ia_carried_out/docs/ia_2013/ia_meat_origin_labelling.pdf

Možnosť „EÚ/mimo EÚ“ by jednoducho odlíšila produkciu v EÚ od produkcie v tretích krajinách. Táto možnosť sa považuje za príliš všeobecnú a z pohľadu spotrebiteľa sa nezdá, že by si to vyžadovalo akékoľvek zvýšenie ceny. Naopak, zdá sa, že scenár s označením „členského štátu“ má pre spotrebiteľov väčší význam, najmä ak sa pri označovaní pôvodu uvedie miesto dojenia. Naopak, mliekarne sú za uvedenie miesta spracovania, čo je oveľa jednoduchšie z hľadiska vykonávania.

Pre druhy mäsa

Prieskumy ukazujú, že spotrebitelia sa zaujímajú predovšetkým o miesto, kde bolo zviera chované a zabité (alebo ulovené).

Pokiaľ ide o odvetvie produkcie konského mäsa, nedávne škandály a následné negatívne vnímanie verejnosti vyvolali žiadosti od rôznych organizácií a inštitúcií o rozsiahlejšie informácie.

6.2. Hospodársky vplyv

6.2.1. Prevádzkové náklady prevádzkovateľov potravinárskych podnikov

Zo štúdie vyplynulo, že okrem dobrovoľného označovania, keď by prevádzkové náklady zostali nezmenené, nové povinné označovanie by pre prevádzkovateľov potravinárskych podnikov znamenalo dodatočné náklady.

Pre mlieko a mlieko, ktoré sa používa ako zložka

Scenáre s označením „EÚ/mimo EÚ“ a „členský štát“ by priniesli prevádzkové výzvy a vyžadovali by si radikálne zmeny, najmä pokiaľ ide o zložky mlieka zmiešaného pôvodu.

Náklady na označovanie pôvodu konzumného mlieka by záviseli od stanovených pravidiel a povahy každého podniku. Zatiaľ čo označenie miesta spracovania by bolo oveľa jednoduchšie, uvádzanie miesta dojenia by bolo náročné pre spracovateľov mlieka z viacerých zdrojov a vykonávanie tejto povinnosti by malo za následok dodatočné prevádzkové náklady. Ak majú zložky v danom výrobku rôzny pôvod, náklady sa môžu pri označovaní niekoľkých členských štátov/tretích krajín zmeniť. Ak sa tento scenár napokon prijme, bude potrebná ďalšia technická práca s cieľom stanoviť tolerancie a znížiť limity, po presiahnutí ktorých sa bude musieť uviesť členský štát pôvodu (vzhľadom na to, že mlieko je kvapalný výrobok, jeho zložky sa po zlúčení prirodzene zmiešajú).

Na rozdiel od mlieka určeného na priamu spotrebu, zabezpečenie označovania pôvodu pre mlieko, ktoré sa používa ako zložka v mliečnych výrobkoch, sa v praxi javí ako omnoho ťažšie, a teda nákladné, najmä v prípade vysoko spracovaných mliečnych výrobkov s viacerými etapami výroby a v prípade zložiek mlieka, ktoré sa zvyčajne prepravujú na veľké vzdialenosti. Prevádzkovatelia potravinárskych podnikov používajúci zložky mlieka z viacerých zdrojov by boli nepriaznivo ovplyvnení, a to takto:

– Najrelevantnejšie nákladové položky uvedené v štúdii sa týkajú prispôsobenia postupov získavania zdrojov, možných zmien kombinácie dodávateľov, prechodu na menšie výrobné dávky, prispôsobenia výrobných procesov na dosiahnutie segregácie podľa pôvodu, prispôsobenia balenia/označovania a vykonávania/prispôsobenia systémov vysledovateľnosti.

– Náklady sa môžu odlišovať v závislosti od konkrétnej prevádzkovej situácie prevádzkovateľov potravinárskych podnikov, danej mliečnej zložky a zavedeného systému vysledovateľnosti.

Z analýzy vyplynulo, že dodatočné náklady by sa pravdepodobne pohybovali od zanedbateľných nákladov až po 8 % výrobných nákladov na úrovni spracovateľov, ale niektoré spoločnosti tvrdia, že pri osobitne nevýhodných okolnostiach môžu dosiahnuť až 45 %.

Pre druhy mäsa

– Náklady by boli relatívne malé (menej ako 3 %) v porovnaní s veľkoobchodnou cenou a líšili by sa v závislosti od veľkosti a polohy podniku. Väčšie spoločnosti, ktoré používajú zdroje z domáceho trhu alebo z jednej tretej krajiny, by dokázali absorbovať náklady plynulejšie. Tieto náklady by zahŕňali potrebu posilniť vysledovateľnosť spoločností v dolnej časti dodávateľského reťazca, a to prostredníctvom spracovateľského a dodávateľského reťazca.

– Čím zložitejšie by boli pravidlá označovania, tým nákladnejšie by bolo prispôsobenie systémov identifikácie živých zvierat.

– Prevádzkovatelia, ktorí pracujú s mäsom z viacerých zdrojov by opätovne prispôsobili dodávky smerom k skôr homogénnemu pôvodu s cieľom znížiť prevádzkové náklady.

6.2.2. Konkurencieschopnosť, obchod a investičné toky

Konzultanti zodpovední za túto štúdiu odhadujú, že povinné označovanie pôvodu by mohlo spotrebiteľov priviesť k nákupu tovaru vyrábanému na domácom území. V dôsledku toho by došlo k určitej renacionalizácii jednotného trhu.

Pre mlieko a mlieko, ktoré sa používa ako zložka

– Podľa scenára označovania „EÚ/mimo EÚ“ sa očakáva, že vnútorný trh by nebol výrazne ovplyvnený. Pravdepodobne sa medzi spracovateľmi vyskytne posun smerom k menšiemu počtu dodávateľov mliečnych zložiek, aby sa vyhli komplikáciám vyplývajúcim zo zloženého pôvodu v EÚ a v tretej krajine, čo môže mať vplyv na medzinárodný obchod.

– V prípade, že uvádzanie členských štátov sa stane povinným, zníži sa počet predajných kanálov mlieka a mliečnych zložiek zmiešaného pôvodu. Prevádzkovatelia potravinárskych podnikov by pravdepodobne zaregistrovali zvýšenie cien surovín, keďže ich celková dodávateľská základňa by bola obmedzenejšia.

Pre druhy mäsa

– Rozsah vplyvu rôznych scenárov by bol pre väčšinu druhov mäsa, na ktoré sa vzťahuje táto správa, mierny. Naopak, zmeny v dodávateľskom reťazci pre kone môžu viesť k segmentácii obchodu vnútri EÚ a zníženiu počtu sprostredkovateľov. Okrem toho prevádzkovatelia potravinárskych podnikov môžu považovať za nákladovo efektívnejšie prispôsobenie svojej dodávateľskej štruktúry (získavanie zdrojov, veľkosti dávok, zníženie počtu sprostredkovateľov) než zlepšenie ich vnútorných systémov vysledovateľnosti, aby mohli pracovať súčasne s viacerými zdrojmi, pokiaľ ide o pôvod.

– Povinnosť označovania pôvodu by mala vplyv najmä na tretie krajiny, ktoré v súčasnosti vyvážajú určité množstvo nespracovaného mäsa do EÚ. Zahraničný obchod s mäsom malej voľne žijúcej zveri a vtákov prakticky neexistuje a obchod v rámci Spoločenstva je veľmi obmedzený.

6.2.3. Regulačné zaťaženie podnikov

Pre prevádzkovateľov potravinárskych podnikov by dodatočné administratívne náklady vznikli v dôsledku potreby zaznamenávať pôvod dodávok a prispôsobiť svoj systém vysledovateľnosti.

Vo všeobecnosti by boli menej ovplyvnené menšie mliekarne závislé od miestnych dodávok ako zberné strediská veľkých spoločností. Ani menšie bitúnky a rozrábkarne, ktoré vo všeobecnosti používajú zvieratá z miestnych zdrojov, by neboli nútené výrazne prispôsobiť svoje postupy získavania zdrojov a nemalo by to za následok vysoké dodatočné náklady. Preto väčšina zaťaženia by sa týkala mliekarní/bitúnkov pôsobiacich v pohraničných regiónoch a nachádzajúcich sa v oblastiach, ktoré nie sú sebestačné, pokiaľ ide o surové mlieko a mäso.

V štúdii sa odhadlo, že záťaž by sa v porovnaní so súčasnou situáciou nezmenila, ak by označovanie pôvodu zostalo dobrovoľné, a očakáva sa len mierne zvýšenie v prípade zavedenia povinného uvádzania členského štátu pre konzumné mlieko.

Naopak, dodatočné zaťaženie môže byť výrazné, ak musí byť uvedený členský štát pôvodu pri vysoko spracovaných a zložených výrobkoch, ako napr. jogurty a mliečne dezerty. Veľká záťaž výrobcov potravín, čo sa týka kontroly, by ich donútila získavať mlieko z menšieho počtu krajín, čo by nebolo výhodné pre jednotný trh.

Pokiaľ ide o mäso, na ktoré sa vzťahuje táto správa, konzultanti zodpovední za túto štúdiu sa domnievajú, že spoločnosti by dokázali znížiť dodatočné jednotkové náklady po nevyhnutnom adaptačnom období, najmä pokiaľ ide o administratívne náklady. Vplyv by bol výrazný len pre prevádzkovateľov pracujúcich s konským mäsom s výraznými rozdielmi medzi koňmi chovanými na mäso v špecializovaných poľnohospodárskych systémoch (obmedzený význam v kvantitatívnom vyjadrení) a zvyškom.

6.2.4. Zaťaženie verejných orgánov

Hoci v štúdii sa neposkytujú podrobné údaje, naznačuje nízky nárast nákladov na kontroly v prípade povinného označovania „EÚ/mimo EÚ“, pokiaľ ide o konzumné mlieko.

V prípade povinného označovania členského štátu by náklady boli vyššie a podstatne by záviseli od úrovne podrobnosti požadovaných informácií o pôvode, t. j. miesto chovu/dojenia alebo spracovania/zabitia.

Pokiaľ ide o konské mäso, model „narodené/chované/zabité“ by bol nákladný na vykonávanie. Okrem toho súčasný systém vysledovateľnosti a identifikácie nie vždy poskytuje príslušnému orgánu komplexné informácie o tom, kde sa kôň narodil a bol chovaný.

Vo všeobecnosti, zvýšenie záťaže znamená, že je potrebný väčší počet pracovníkov na vykonávanie kontrol dokladov. Ak sa finančné prostriedky pridelené kontrolným orgánom zo štátnych rozpočtov nezvýšia, očakávané zvýšenie počtu potrebného času personálu by mohlo viesť k zníženiu frekvencie kontrol alebo k zmene priorít, čo by mohlo priniesť aj zvýšené riziko podvodu. Zaťaženie verejných orgánov by sa však

mohlo zmierniť, ak by sa zaviedli poplatky za vykonanie úradných kontrol. Tieto náklady by prevádzkovatelia potravinárskych podnikov presunuli nižšie v reťazci prostredníctvom cien.

6.2.5. Náklady pre spotrebiteľov

V prípade *status quo* nie je pravdepodobné, že by sa zvýšila celková cena. Ak sa uvedie pôvod, dodatočné náklady sa vo všeobecnosti prenesú na spotrebiteľov, pričom výrobky sa predávajú za vyššiu cenu.

Pri povinnom uvádzaní informácií o pôvode na úrovni členských štátov sa očakáva zvýšenie nákladov, ktoré sa pravdepodobne prenesie najmä na spotrebiteľov, ale aj na výrobcov. Presné miery môžu kolísať v závislosti od odvetvia, príslušného členského štátu a stupňa vertikálnej integrácie a trhovej koncentrácie.

6.2.6. Environmentálny a sociálny vplyv

Tieto vplyvy v štúdii neboli analyzované. Možno však predpokladať, že na základe poskytovania podrobnejších informácií o pôvode, by spotrebitelia uprednostňovali „miestne potraviny“ alebo dokonca aktívne odmietali výrobky z iných krajín. Môže to mať vplyv na prepravu živých zvierat, surového mlieka, mliečnych zložiek a mliečnych/mäsových výrobkov. Či by to bolo pozitívne pre životné prostredie (napr. z hľadiska zníženia emisií skleníkových plynov), nie je možné posúdiť, pretože väčšina obchodu v rámci EÚ prebieha medzi susednými krajinami, kde vzdialenosti môžu byť v skutočnosti kratšie ako v rámci niektorých členských štátov. Scenáre s iným ako dobrovoľným označovaním môžu mať za následok mierne zvýšenie odpadu z výrobkov.

Akákoľvek možnosť, v rámci ktorej by označenie členského štátu bolo povinné, môže tiež posilniť nákupné správanie čoraz viac orientované na miestne produkty a možné zmeny v spotrebe, odstránenie sprostredkovateľov, získavania zdrojov a spracovania. Ak bude mať zvyšovanie cien za následok určitý pokles spotreby, môže to znamenať aj nepriaznivý vplyv na zamestnanosť.

6.3. Výhody a nevýhody spôsobov povinného označovania pôvodu mlieka, mlieka, ktoré sa používa ako zložka v mliečnych výrobkoch, a iných druhov mäsa

V týchto tabuľkách je uvedené zhrnutie výhod a nevýhod možných spôsobov povinného označovania pôvodu:

– pre mlieko a mlieko, ktoré sa používa ako zložka:

Spôsob povinného označovania pôvodu		Výhody	Nevýhody
Mlieko	Miesto prvého spracovania	– Nízke náklady (< 1 %).	– Žiadne informácie týkajúce sa pôvodu surového mlieka.
	Miesto dojenia	– Nízke náklady (< 1 %); – Zmysluplné informácie pre spotrebiteľa na úrovni členského štátu/krajiny.	– Dodatočné systémy vysledovateľnosti vyžadované od závodov, ktoré používajú mlieko z viacerých zdrojov; – V prípade viacerých zdrojov technicky náročné; – Vplyv na cezhraničný

			obchod; – Je potrebné stanoviť minimálnu toleranciu pre dodávky z viacerých zdrojov.
Mlieko, ktoré sa používa ako zložka v mliečnych výrobkoch	Miesto prvého spracovania surového mlieka	– Nízke náklady (< 1 %), ak sa zvolí možnosť označovania „EÚ/mimo EÚ“, s výnimkou vysoko spracovaných výrobkov.	– Žiadne informácie týkajúce sa pôvodu mlieka; – Dodatočné systémy vysledovateľnosti vyžadované od závodov, ktoré používajú mlieko z viacerých zdrojov; – V prípade viacerých zdrojov technicky náročné; – Vplyv na obchodné toky; – Je potrebné stanoviť minimálnu toleranciu pre dodávky z viacerých zdrojov; – Vysoké náklady, ak sa zvolí možnosť označovania viacerých krajín pôvodu (až do výšky 8 % na úrovni členských štátov a 45 % na úrovni individuálneho závodu).
	Miesto dojenia	Zmysluplné informácie pre spotrebiteľa na úrovni členského štátu/krajiny.	– Dodatočné systémy vysledovateľnosti vyžadované od závodov, ktoré používajú mlieko z viacerých zdrojov; – V prípade viacerých zdrojov technicky náročné; – Vplyv na obchodné toky; – Je potrebné stanoviť minimálnu toleranciu pre dodávky z viacerých zdrojov; – Vysoké náklady, ak sa zvolí možnosť označovania viacerých krajín pôvodu (až do výšky

			8 % na úrovni členských štátov a 45 % na úrovni individuálneho závodu).

– pre druhy mäsa, na ktoré sa vzťahuje táto štúdia:

Spôsob povinného označovania pôvodu		**Výhody**	**Nevýhody**
Konské mäso	Miesto narodenia + miesto chovu + miesto zabitia	– Poskytuje spotrebiteľovi zmysluplné informácie na úrovni ČS/krajiny; – Povzbudenie dôvery spotrebiteľov.	– Dodatočné systémy vysledovateľnosti; – Náročné, pokiaľ ide o informácie o narodení, ak nie sú pravidlá týkajúce sa identifikácie správne monitorované; – Náročné v prípade viacerých miest chovu; – Obmedzená uplatniteľnosť vzhľadom na nízku mieru baleného konského mäsa.
	Miesto minimálneho chovu pred zabitím + miesto zabitia	– Kladie väčší dôraz na posledné etapy života zvieraťa.	– Dodatočné systémy vysledovateľnosti; – Je potrebné stanoviť minimálne chovné obdobie počas života zvieraťa; – Obmedzená uplatniteľnosť vzhľadom na nízku mieru baleného konského mäsa.
Králičie mäso + Mäso zveri z farmových chovov a vtákov	Miesto narodenia + miesto chovu + miesto zabitia	– Poskytuje spotrebiteľovi zmysluplné informácie na úrovni členského štátu/krajiny.	– Miesto narodenia: Nie je dôležité pre krátkodobé cykly produkcie; – Vyžadovalo by si to ďalší identifikačný systém; – Dodatočné systémy vysledovateľnosti; – Možný vplyv na obchodné toky.
	Miesto minimálneho chovu pred zabitím + miesto zabitia	– Kladie väčší dôraz na miesta chovu a zabitia zvieraťa. – Poskytuje spotrebiteľovi	– Dodatočné systémy vysledovateľnosti; – Je potrebné stanoviť minimálne chovné obdobie počas

		zmysluplné informácie na úrovni členského štátu/krajiny.	krátkeho životného cyklu; – Možný vplyv na obchodné toky.
Mäso zveri z farmových chovov a vtákov	Miesto lovu	– Poskytuje spotrebiteľovi zmysluplné informácie na úrovni členského štátu/krajiny.	– Dodatočné systémy vysledovateľnosti; – Možný vplyv na obchodné toky; – Obmedzená uplatniteľnosť vzhľadom na nízku mieru baleného mäsa.

7. ZÁVERY

V súčasnosti sa pri potravinách, na ktoré sa vzťahuje táto správa, môžu spotrebitelia, ak chcú, rozhodnúť kúpiť mlieko alebo mäsové výrobky s informáciami o pôvode poskytnutými prevádzkovateľmi potravinárskych podnikov dobrovoľne. Môže to byť vhodný spôsob, bez dodatočného zaťaženia pre priemysel a orgány.

Povinné označovanie pôvodu by spôsobilo vyššie regulačné zaťaženie pre väčšinu výrobkov posudzovaných v správe, a preto je potrebné posúdiť, či rovnováha medzi nákladmi a prínosmi je taká, že by odôvodňovala povinné označovanie.

Dodatočné zistenia, ktoré vyplynuli z tejto správy:

– Napriek záujmu spotrebiteľov o pôvod mlieka, mlieka použitého ako zložka v mliečnych výrobkoch a mäsa, na ktoré sa vzťahuje táto správa, celková ochota spotrebiteľov platiť za tieto informácie je malá.

– Pri zvažovaní scenárov s povinným označovaním pôvodu sa zdá, že spotrebitelia vyjadrujú preferenciu, aby sa táto informácia uvádzala na úrovni členského štátu.

– Hoci náklady na označovanie pôvodu mlieka by mohli byť vo všeobecnosti mierne, jeho vplyv na prevádzkovateľov bude rôzny, pričom niektorí z nich by museli zaviesť dodatočné systémy vysledovateľnosti, čo by znamenalo podstatný nárast nákladov, najmä tí, ktorí sa nachádzajú v pohraničných oblastiach alebo v oblastiach, ktoré nie sú sebestačné, čo sa týka mlieka.

– Štúdia ukazuje, že povinné označovanie pôvodu mlieka použitého ako zložka v mliečnych výrobkoch môže mať za následok nepriaznivý hospodársky vplyv, ďalšie požiadavky týkajúce sa vysledovateľnosti a tiež by bolo zaťažujúce pri vysoko spracovaných výrobkoch.

– V prípade zavedenia povinného označovania pôvodu mäsa, na ktoré sa vzťahuje táto správa, vzniknú dodatočné prevádzkové náklady.